

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

An Analysis of Trust Levels of Teachers Who Teach In Primary Schools With Respect of Some Variables

Cumali TEKİN*
Milli Eğitim Bakanlığı
Mehmet YAŞAR**
Gaziantep Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin görev yaptıkları okula duydukları güven düzeyinin, bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini tespit etmektir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, aynı okulda çalışma süreleri, MEB' deki kıdemleri, branşları, eğitim düzeyleri, mezun oldukları fakültelerdir. Tarama yöntemiyle yapılan bu araştırmanın evrenini; Gaziantep İli, Şahinbey İlçesindeki T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okullarında 2011-2012 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini basit yansız örnekleme yoluyla seçilen, Gaziantep ili Şahinbey İlçe merkezindeki 17 ilköğretim okulunda görev yapan 517 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin okula güven düzeyini belirlemek için; Polat (2007) tarafından geliştirilen "Okula Güven Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; öğretmenlerin okula güven düzeylerinin "yüksek" düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğretmenlerin okula güven düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır olup diğer değişkenler bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Anahtar Kelime: Güven, Okul, Örgütsel Güven, Okula Güven

Abstract

The purpose of this study is to determine whether or not trust levels of the teachers who teach in the primary schools where they teach differ in relation to some variables. The independent variables of the study are the teachers' ages, length of their teaching in the schools, length of their teaching in the Ministry of Education, subject speciality, level of training and types of faculties they graduated. The universe of this survey type study

* Öğretmen, MEB

** Yrd.Doç.Dr., Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-mail: mehmetyasar960@gmail.com

consisted of the teachers working in the 2011-2012 education year in the state primary schools located in the Şahinbey Town of Gaziantep. The study covered a representative random sample of 517 teachers from 17 primary schools included in the universe of the study. The Likert-type scale of trust in schools developed by Polat (2007) was used to determine the trust levels of the teachers teaching in the primary schools. According to the findings of the study, average trust level of the teachers in their schools was found to be at "high" level. Stastical analysis showed that there was no significant difference between the teachers' confidence levels in their schools in terms of independent variables except for the age variable.

Keywords: Trust, School, Organizational Trust, School Trust

Giriş

Bireyler görev yaptıkları örgütleri etkilemekte ve bu örgütlerden de etkilenmektedirler. Bireyler bu örgütlerde buldukları süre zarfında güven duygusu içinde olmak isterler. En temel anlamda dürüstlük ve doğruluğa dayalı bir ilişkinin ürünü olarak tanımlayabileceğimiz güven, hem örgütlerin hem de toplumların önemli bir öğesidir.

"Güven kavramı kişisel ve toplumsal ilişkilerin yanı sıra örgütsel yaşam için de önem taşımaktadır. Ekonomik ve sosyal hayatta, özellikle de çalışma hayatı içinde güven, insan vücudundaki kan kadar işlevseldir" (Ören, 2007: 77). Nitelikli insan gücünden faydalanılması ancak karşılıklı güven, bağlılık, işbirliği ve dayanışma ortamlarının sağlanmasıyla elde edilebilmektedir (Töremen, 2002).

Örgütlerde güvene dayalı ilişkilerin kurulması, çalışanların yöneticilerine ve bir bütün olarak çalıştıkları örgüte güven duyabilmesi; örgütlerine duygusal açıdan bağlı, kendilerini örgüt içinde tanımlayabilen, işlerinden tatmin olan ve örgütlerinden ayrılmayı istemeyen çalışanlar olabilmesi için temel faktörlerin ve güveni ortaya çıkaran sebeplerin anlaşılması gerekmektedir (Demircan ve Ceylan, 2003: 140).

Toplumun bir arada varlığını sürdürebilmesi için toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine ve toplumsal kurumlara güven duyması gerekir. Aynı zamanda bu bireylerin kendini yönetenlere ve kendine hizmet sunmak için oluşturulmuş örgütlere de güvenmesi gerekir. Bu örgütlerin başında devlete bağlı kamu kurumları gelmektedir (Yılmaz, 2006). Bu kurumların en önemlilerinin başında da Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar yer almaktadır.

Okullar, girdisi ve çıktısı insan olan sosyal birer eğitim örgütüdür. Eğitim örgütleri ulusun yaşam sorunlarını çözmeye katkıda bulunan, bireylerarası ilişkileri geliştirmede etkili olan ve daha iyi yaşama koşulları sağlamaya yardımcı kurumlardır (Başaran, 2006: 22). Bir ulusun geleceğini şekillendiren, kültürünü oluşturan ve gelecek nesillere aktaran, doğrudan öğrencileri dolaylı olarak da tüm toplumu etkileyen, eğitim örgütlerinde güvenin; diğer örgütlere kıyas ile daha önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir.

Okullar, toplumdaki yeri nedeni ile diğer örgütleri etkileyebilecek özelliktedir. Özellikle okullar için kurumsal başarının sağlanmasında güven önemli bir faktördür. Çünkü güvenin olduğu kurumlarda, örgütün alt kademelerine daha fazla sorumluluk ve yetki verilir. Bunun yanında ekip çalışmasına dayalı, esnek bir

anlayış temelinde olumlu bir iş ortamı sağlanır. Bu da örgütsel başarının temeli olan insan sermayesinin daha etkili kullanımını sağlayacaktır (Fukuyama, 1998).

Güven ve Örgütsel Güven Kavramı

Güven

Güven; insanların bir arada, huzur ve barış içinde yaşamalarını sağlayan faktörlerin başında gelir. İnsan, kişilik özellikleri itibari ile yaşadığı her alanda güven duygusu içinde bulunmak ister. Kişinin kendisine, ailesine, yaşadığı çevresine, üyesi olduğu topluma güven duyması gibi. Güdülenme kuramcılarına göre insan davranışlarının altında yatan nedenlerden biride güven ihtiyacıdır. Örneğin, Maslow ihtiyaçlar hiyerarsisi tablosunda güven hissini temel ihtiyaçlardan (yemek, içmek, uyku v.b) sonra ikinci sıraya koyarak bu kavramın önemini vurgulamıştır.

Güven kavramına araştırmacılar, kendi bilim dalı çerçevesinde bakmış ve farklı boyutları ile tanımlamış olduklarından ortak bir güven tanımına ulaşamamıştır. Örneğin; Luhman (2000), "bir kişinin, etkileşimde bulunduğu karşı tarafın adil, ahlaki kurallara uygun ve öngörülebilir biçimde davranacağına ilişkin inancı"; Larzelere ve Huston (1980: 596) ise, "bir bireyin diğer birey ya da bireylerin yardımsever ve dürüst olduklarına inanması" olarak tanımlamışlar ve güvenin bireysel yönüne vurgu yapmışlardır.

Diğer taraftan; Fukuyama (1998: 21) güveni "üyelerinin ortaklaşa paylaştığı normlara dayalı, düzenli, dürüst ve işbirliği yönünde davranan bir toplumda ortaya çıkan beklentilerdir" şeklinde tanımlayarak, güvenin toplumsal yönüne; Marshall (2000: 6) ise güveni; "birlikte çalıştığımız insanlardan korkmamak, güç oyunlarıyla, gizli gündemlerle, benlik stratejileriyle ve yapılarla uğraşmak zorunda kalmamak" olarak tanımlayarak, güvenin örgütsel yönüne vurgu yapmıştır.

Güven; bireysel, örgütsel ve toplumsal ilişkileri olumlu yönde etkilediği ve bu ilişkilerin sağlam temeller üzerinde gelişme göstermesi için zorunlu bir olgudur. Bu tanımlamalardan sonra güveni, özelden genele doğru; kişinin kendisine, etkileşimde bulunduğu diğer bireylere, çalıştığı kuruma, içinde yaşadığı topluma karşı geliştirdiği güvenme eğilimi olarak tanımlayabiliriz.

Örgütsel Güven

Güvenin tanımında karşımıza çıkan çokluk ve değişkenlik, örgütsel güvenin tanımında da karşımıza çıkmaktadır. Bireyler her yerde ve şekilde güven duygusu içinde olmak istedikleri gibi çalıştıkları kurum içerisinde de güven içinde olmayı ve bu kurumun öğelerine de güven duymayı istemektedirler.

Örgüt içindeki güven konusunda en büyük ayırım bireye ve örgüte güven konusundadır. Örgüt içerisindeki güven, hem birey düzeyinde oluşmakta hem de örgüt düzeyinde oluşmaktadır. Bir örgütte çalışan bireyler, örgütte çalışan diğer bireylere (iş arkadaşlarına, yöneticilerine) ve örgütüne farklı düzeyde güven duymaktadırlar (Nyhan ve Marlowe, 1997).

Shockley-Zalabak ve diğ. (2000: 39)'ne göre bireye güven, kişisel ilişkiler ve davranışlar hakkındaki beklentileri ifade ederken, örgüte güven ise bireylerin

örgüte ilişkin geliştirdikleri tutum ve davranışlar neticesindeki beklentilerini yansıtır.

Nyhan ve Marlowe (1997), Zaheer ve diğer. (1998), Tan ve Tan (2000), Blomqvist ve diğer. (2003), gibi araştırmacılara göre; "Örgüt içerisinde güven, hem birey düzeyinde oluşmakta hem de örgüt düzeyinde oluşmaktadır. Fakat bireye güven ve örgüte güven birleşerek toplamda örgütsel güveni oluşturmaktadır" (Akt. Polat ve Celep, 2008).

Giddens (1998: 89)'a göre, bireyler arasında kurulan güvene kişisel ya da kişiler arası güven; kişisel güvenin dışında, sistemin kurumlarına-örgütlerine duyulan güvene ise örgütsel güven demek mümkündür. Sashkin (1990)'e göre; iş görenlerin yönetime olan güvenleri ve yönetimin kendilerine söylediği şeylere olan inançlarının derecesidir; Tan ve Lim (2009)'e göre ise; örgüt çalışanlarının örgütün uygulamalarına karşı savunmasız kalmaya istekli olmalarıdır.

Örgütsel güven, risk içeren durumlarda bile çalışanların, kendilerini etkileyecek uygulamalardan ve politikalardan emin olması ve bu uygulamalara ve politikalara karşı olumlu beklentilere sahip olmasıdır. Bu bakımdan, örgütsel güven çalışanın örgütsel destek anlayışını ve yöneticilerin güvenilir olduğuna dair inancını yansıtan ve örgütün insan ilişkilerinde açık, duyarlı ve güvenilir olması ile ilgili bir kavram olarak değerlendirilebilir (Yılmaz, 2008). Tan ve Tan (2000)'a göre iş görenlerin; örgütün, çalışanın yararında eylem göstereceğine ya da en azından zararına eylem göstermeyeceğine yönelik güvenidir.

Bu açıklamalardan yola çıkarak bireye güven, örgüte güven ve bunların bileşiminden meydana gelen örgütsel güven kavramlarının birbirleri ile ilişkili fakat birbirlerinden ayrı kavramlar oldukları söylenebilir.

Okulda Güven

Okullar ham maddesi insan olan sosyal bir yapılanma ve örgüt olmaları sebebi ile güven diğer örgütler için ne kadar faydalı ve önemli ise, okullar için de çok önemlidir. Okullarda örgütsel güven ile ilgili birçok araştırma yapılmış ve güvenin okula sağlayacağı faydaların bir hayli çok olduğu görülmüştür. Güvenin okullarda; iletişimde açıklık (Kratzer, 1997), örgütsel performans ve iletişim ortamı (Jones ve George, 1998), okul gelişimi ve etkililiği (Hoy ve Tschannen-Moran, 2003), etkili iletişim ve kurumsal işleyiş (Moran, 2004; Lenz, 2006), örgütsel bağlılık (Arı, 2003), örgütsel iklim (Özdil 2005), örgütsel vatandaşlık (Polat 2007), öğretmenlerin yaşam doyumları (Yılmaz 2009) vb. gibi birçok kavramla ilişkili olduğu ve bu kavramları pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Okul ortamının iş görenleri olarak hizmet veren öğretmenlerin güdülenmiş, üretken, istekli olmaları ve beklentilerine uygun bir örgüt ortamında bulunmaları, onların daha verimli çalışmalarını sağlayabilir. Çünkü eğitim ve kültür öncüsü rolündeki öğretmenlerin davranışlarının öğrencilere ve çevreye yansıtacağı açıktır. Yeterince güdülenmiş öğretmenler, okulun gelişebilmesi ve kültürlü, iyi eğitilmiş, özetle nitelikli öğrenciler ve uzun vadede nitelikli işgücü yetiştirme konularında daha istekli davranabilirler (Ergener, 2008). Öğretmenlerin bu gibi vasıflara sahip olmaları, görevlerini daha iyi yerine getirebilmeleri için; onların görev yaptıkları okullara güven duymaları sağlanmalı ve bu konuda çalışmalar yapılmalıdır.

Eğitim örgütleri bireylerde istendik davranış değişikliklerinin hedeflendiği ve

bu çerçevede bireylerarası ilişkilerin en yoğun biçimde yaşandığı ortamlardır. Güvenin eğitim örgütlerinde oluşmasını sağlamak; kısa dönemde, öğretmenler, öğrenciler ve velilerle olan ilişkilerin kalitesini, uzun dönemde ise tüm toplum yaşamını etkileyecek gelişmelere sebep olabilir (Artuksı, 2009: 42).

Hoy ve Tschannen-Moran'a (2003) göre güven, okulların etkililiğinin temeli olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca güven, insanların öğrenmesinde, okul kültürünün geliştirilmesinde, okuldaki öğrenmelerin gerçekleşmesinde, okuldaki liderlikte, öğrenci başarısında ve okul yaşamının niteliğinin geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

Okullarda güven, kişiler arası ilişkilerin anahtar unsuru olarak görülmektedir (Turan, 2002: 21). Okula duyulan güvenin seviyesi arttıkça öğretmenlerin organize olma becerileri ve başarıya götüren derslere olan inançları da artmaktadır (Koç, 2008: 26). Güven olmaksızın, okulların misyonundan ve üyelerin niyet ve eylemlerindeki tutarlılıktan emin olmak güçtür. Bir okulda herkes için açık bir iletişim ve güven ortamı oluşturulamadığı zaman, bireyler düşünmek ve daha iyi uygulamalar oluşturmak için harcayacağı enerjilerini, kendilerini korumak ya da başkalarının açığını aramak için kullanabilirler (Töremen, 2002: 562).

Güçlü bir örgütsel güvenin okula sağlayacağı faydaları şu şekilde sıralamak mümkündür (Akt. Yılmaz, 2005: 569):

- Okulda sağlanacak geniş tabanlı bir gelişim ve değişimin temelini oluşturur.
- Öğretmenlerin birbirlerini daha iyi anlamasını sağlar.
- Okulda yapılan işlerin sağlıklı bir şekilde yapılıp yapılmadığını gösterir (Spillane ve Thomson, 1997).
- Meslektaşlarına ve okula karşı güven, öğretmenleri yeniliğe ve değişime karşı açık hale getirir (Bryk ve Schneider, 1996).
- Güvenilir bir okul ortamı, öğretmenleri daha iyi bir öğrenme ortamını nasıl sağlayabileceklerini düşünmelerini sağlar (Kochanek, 2005).

Okullarda güvene dayalı bir ilişkinin kurulması, çalışanların okul yönetimine ve bir bütün olarak okullarına güven duyması, okullarda yapılan eğitim-öğretim çalışmalarını olumlu yönde etkileyecektir. Okullarına duygusal açıdan bağlı, kendilerini okulları içinde tanımlayabilen, işlerinden tatmin olan ve okullarından ayrılmayı istemeyen çalışanların olması, eğitim örgütleri için oldukça önemli bir durumdur. Okullarda güvenin, değişmeye, gelişmeye ve nitelik yükseltmeye etkileri dikkate alındığında, okullardaki güven eksikliğinin eğitime olumsuz etkilerinin neler olabileceği kestirilebilir. Bir örgütün, çalışanların güveni ve dolayısıyla bağlılığı olmadan etkili olması ve gelişmesi olanaklı değildir (Özer ve diğerleri, 2006: 120).

Öğretmenler genelde eğitim sisteminin özde ise okulların en önemli unsurlarıdır. Öğretmenlerin; kurumuna güven duygusu, çabası ve memnuniyeti olmadan eğitim sisteminden beklenen amaçların yerine gelmesi beklenemez. Bu noktadan hareketle öğretmenlerin çalıştıkları okula güven duymalarının; onların mesleğini daha iyi yapmasına veya mesleğini sevmesine katkı sağlayacağı

düşünülebilir.

Bu açıklamalar göstermektedir ki; öğretmenlerin çalıştıkları kuruma güven duymasının, bireysel ve örgütsel anlamda birçok olumlu sonucu bulunmaktadır. Öğretmenlerin okula güven düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılaşım farklılaşmadığının bilinmesi, bu değişkenler bakımından öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerine ilişkin sonuçlar ve öneriler okul yöneticileri ve diğer eğitim yöneticilerinin okullarda örgütsel güveni artırıcı karar ve uygulamalarına veri oluşturma görevi görebilecek olması açısından önemlidir. Bu çalışma, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okula güven düzeylerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1-İlköğretim öğretmenleri, görev yaptıkları okula hangi düzeyde güvenmektedir?

2-İlköğretim öğretmenlerinin okullarına güven düzeyi; cinsiyete, yaşa, aynı okulda çalışma süresine, MEB' deki kıdemlerine, branşlarına, eğitim düzeylerine, mezun oldukları fakülteye göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin okula güven düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Gaziantep ili, Şahinbey ilçe merkezindeki T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim okullarında 2011-2012 eğitim öğretim yılında görev yapmakta olan 5101 öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Gaziantep İli Şahinbey İlçesinde yer alan 17 ilköğretim okulu ve bu okullarda görev yapan 517 öğretmen oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan okullar ve öğretmenler yansız örneklem yoluyla seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Öğretmenlerin okula güven düzeylerini ölçmek için; Daboval, Comish, Swindle ve Gaster'in (1994) geliştirdiği ve Polat (2007) tarafından eğitim örgütlerinde kullanılmak üzere Türkçe' ye uyarlanan okula güven ölçeği kullanılmıştır.

Polat (2007) tarafından yapılan güvenilirlik analizinde, okula güven ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0.97, bu çalışma kapsamında yapılan güvenilirlik analizinde ise 0,96 çıkmıştır. Yapılan faktör analizinde 21 maddelik okula güven ölçeğinin maddelerinin faktör yükleri .60 ile .80 arasında bulunmuştur. Maddelerin tamamı, faktör yükleri .45'in altına düşmediğinden dolayı asıl ölçeğe alınmıştır.

Bu araştırma sonucunda yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ise ölçeğin Cronbach-Alpha iç tutarlılık kat sayısının .95 olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkarak ölçek için yüksek derecede güvenilirlik denilebilir.

Ölçek, 1-Hiçbir zaman, 2-Çok nadir, 3-Bazen, 4-Çoğunlukla ve 5-Her zaman şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçek tek boyut ve 21 maddeden oluşmaktadır. Cevaplayıcıların ölçekten aldıkları toplam puan, okullarına güven düzeylerini

belirtmektedir. Cevaplayıcıların her bir maddeden aldıkları yüksek puan, yüksek güven duygusunu, düşük puan ise, düşük güven duygusunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Yorumlanması

Çalışma verilerinin analizinde öncelikle, ilköğretim okulu öğretmenlerinin okula güven hakkındaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla, "Okula Güven Ölçeği" ne verdikleri yanıtların aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Ardından, ilköğretim okulu öğretmenlerinin, kişisel ve mesleki bazı özelliklerine göre, okula güven hakkındaki görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Cinsiyet ve bransa göre yapılan karşılaştırmalarda t-testi; kıdem, aynı okulda çalışma süresi, eğitim düzeyi, mezun olunan fakülte ve bransa göre yapılan karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, öncelikle ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları okula güven düzeyleri ile ilgili bulgulara, ardından bazı kişisel ve mesleki özelliklere ilişkin karşılaştırmalara yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Okula Güven Ölçeğinden Aldıkları Puanların Aritmetik Ortalaması ve Standart Sapması

Değişken	\bar{X}	Ss
Güven Ölçeği Toplam	3.66	.67

Öğretmenlerin Okula Güven Ölçeğinin tamamından aldıkları puanların ortalaması $\bar{x} = 3.66$ (çoğunlukla) iken, standart sapması (ss) .67'dir. Bu verilerden yola çıkarak öğretmenlerin okula güven düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Bağımsız Grup T-Testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar	f	\bar{X}	s	d	t	p
Okula Güven	Kadın	54	3.56	66	15	.26	00
	Erkek	63	3.75	66			

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Öğretmenlerin okula güvenlerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda, cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunduğu gözlenmiştir ($t= 3.26$, $p<.05$). Erkek öğretmenlerin okula güven düzeyleri ($\bar{x} =3,75$), kadın öğretmenlerin okula güven düzeylerine ($\bar{x} =3,56$) göre daha yüksektir.

Tablo 3. Yaş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Tek Yönlü Varyans Analiz Sonuçları

Yaş	f	\bar{X}	SS	sh	F	p
21-30	211	75.14	3.88	96		
31-40	248	77.59	3.93	88		
41 ve üstü	8	78.84	4.13	.86	.51	.82
Toplam	517	76.73	3.97	61		

Bulgulara göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin yaş değişkenine göre okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$F= 2.51$; $p>0.05$]. Okula güvenle yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte; en yüksek ortalamaya sahip grup 78.84 puan ile 41 ve üstü yaşta olan gruba aittir. En düşük puan ise 75.14 ortalama ile 21-30 yaş grubundadır.

Tablo 4. Aynı Okulda Çalışma Süreleri Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Okulda Çalışma Süresi	f	\bar{X}	S	h	F	p
1-3	3	3				
	03	.69	64	04		
4-6	1	3			2	
	14	.54	73	07	.02	110
7-9	5	3				
	2	.61	68	09		

	10 ve	4	3		
üstü		8	.77	59	09
		5	3		
Toplam		17	.65	67	03

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin aynı okulda çalışma sürelerine göre okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [F=2.02; p>0.05]. Tablo 4'te görüldüğü üzere aynı okulda çalışma süresi değişkeni bakımından, okula güven düzeyi en yüksek olan grup 3.77 ortalama ile aynı okulda 10 yıl ve üstü çalışan öğretmenlerdir. En düşük ortalama ise 3.54 ortalama ile aynı okulda 4-6 yıl çalışan öğretmen grubuna aittir.

Tablo 5. Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Kıdem	f	\bar{X}	<i>S</i>		<i>F</i>	<i>p</i>
			<i>S</i>	<i>h</i>		
1-5	1		1	1		
	55	75.30	4.31	.15		
6-10	1		1	1		
	54	77.66	3.40	.08		
11-15	1		1	1	1	.
	37	76.07	4.25	.22	.58	193
16 ve üstü	7		1	1		
	1	79.14	3.71	.63		
Toplam	5		1	.		
	17	76.73	3.97	61		

Tablo 5'deki sonuçlara göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin kıdemlerine göre okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [F=1.58; p>0.05]. Okula güven ve öğretmenlerin kıdem grupları arasında; en yüksek, okula güven düzeyi 79.14'lük ortalama ile 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere aittir. En düşük ortalama sahip grup 75.30 ortalama ile 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerdir.

Tablo 6. Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Bağımsız Grup T-testi Sonuçları

Ölçek	Gruplar		\bar{X}	SS	s^2	t	p
	Örgütsel Güven	Sınıf		3.	.7	!	1
f Öğrt.		01	60	0	15	.80	3
Branş			3.	.6			
	nış Öğrt.	16	72	2			

Öğretmenlerin okula güven düzeylerinin branşlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız grup t-testi sonucu tablo 6'da gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, branşlar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($t=1.80$, $p>0.05$). Öğretmenlerin branşlara göre okula güven düzeyleri, birbirine benzerdir denilebilir. Branş değişkeni bakımından öğretmenlerin okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte, branş öğretmenlerinin okula güven düzeyleri (3.72), sınıf öğretmenlerinin okula güven düzeylerine (3.60) göre daha yüksektir.

Tablo 7. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Eğitim Durumu	f	\bar{X}	S	s^2	s	t	p
Ön lisans	3	3.74	70	.19	.43		
Lisans	69	3.65	67	.03	.17		
Yüksek lisans	5	3.63	66	.11	.33	15	86
Toplam	17	3.65	66	.03	.17		

Tablo 7 deki bulgulara göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin eğitim durumlarına göre okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$F= .15$; $p>0.05$]. Buna göre farklı yükseköğretim kurumlarından mezun olan öğretmenlerin okula güven düzeyleri benzerlik göstermektedir. Okula güven ölçeğinden alınan puanların ortalamalarına göre, en yüksek puan ortalaması 3.74 ile ön lisans mezunu öğretmenlere aittir. En düşük ortalama puanı ise 3.63 ile yüksek lisans mezunu öğretmenlere aittir.

Tablo 8. Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Öğretmenlerin Okula Güven Düzeylerinin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Mezun Olunan Fakülte	f	\bar{X}	SS	s^2	s
----------------------	---	-----------	----	-------	-----

Eğitim Fak.	07	3.64	67	.33	0		
Fen Edebiyat Fak.	7	3.63	66	.96	0		
Diğer Fakülteler	3	3.75	65	.82	0	70	50
Toplam	17	3.65	67	.29	0		

Tablo 8'e göre ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır [$F= .70$; $p>0.05$]. Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre, okula güven düzeyleri bakımından en yüksek ortalamaya sahip grup 3.75 ortalama ile diğer fakültelerden mezun olanlardır. En düşük ortalamaya sahip grup ise 3.63 ortalama ile fen edebiyat mezunlarıdır.

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okula güven düzeylerinin, bazı değişkenler bakımından incelenmesini amaçlayan bu araştırmada; öğretmenlerin güven düzeylerinin yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yılmaz (2005), Polat (2007), Artuksi (2009) de yaptıkları çalışmalarda bu çalışmanın sonucuna paralel olarak, öğretmenlerin güven düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Diğer yandan Demircan (2003), Özer ve diğerleri (2006), Bökeoğlu ve Yılmaz (2008), Arslan (2009)'nın çalışmalarında ise öğretmenlerin güven düzeylerinin orta düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre okula güven düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiş ve erkek öğretmenlerin güven düzeylerinin, kadın öğretmenlere göre yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Polat (2007), Özer ve diğerleri (2006), Yılmaz (2006), tarafından yapılan araştırmalarda da cinsiyet değişkeni ve örgüte duyulan güven arasında anlamlı bir farklılık olduğu, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre örgütsel güven düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, Artuksi (2009) tarafından yapılan araştırmada ise; cinsiyet değişkeni ve örgütsel güven düzeyi arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmakla birlikte, bu çalışmanın sonucunun aksine kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre güven düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, Parker (2006), Bökeoğlu ve Yılmaz (2008), Yüksel (2009), Altun (2010) tarafından yapılan benzer araştırmalarda örgütsel güven ve cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Kadın öğretmenlerin okula güven düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha düşük çıkmasının, kadın öğretmenlerin; okula güven konusunda daha hassas

ve seçici davrandıkları, beklentilerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu yorumu yapılabilir. Ayrıca kadın öğretmenlerin, örgüt ortamında güvenin oluşmasını engelleyen etmenlerden erkek öğretmenlere göre daha çok etkilendikleri düşünülebilir.

Öğretmenlerin okula güven düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiş olup; bu bulgu Yüksel (2009) ve Altun (2010) tarafından yapılan benzer araştırmaların bulguları ile de desteklenmektedir. Yaş değişkeni ile öğretmenlerin güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte, öğretmenlerin yaşları arttıkça okula güven düzeylerinin de artma eğiliminde olduğu söylenebilir.

Aynı okulda çalışma süresi değişkeni ve öğretmenlerin okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Polat (2007) ve Altun (2010) tarafından yapılan araştırmalarda ise öğretmenlerin okula güven düzeyleri ile aynı okulda çalışma süresi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Kıdem değişkeni bakımından, öğretmenlerin okula güven düzeylerinin tespiti için yapılan analiz sonucunda herhangi bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuç, Bökeoğlu ve Yılmaz (2008), Yüksel (2009), Altun (2010) tarafından yapılan araştırmalarla desteklenirken; Polat (2007), Artuksi (2009), Baş ve Şentürk (2011)'ün çalışmalarınca desteklenmemektedir. Söz konusu çalışmalarda, kıdem değişkenine göre öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya konmuştur.

Branş değişkenine göre öğretmenlerin okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yüksel (2009), Bökeoğlu ve Yılmaz (2008), Özer ve diğerleri (2006), Yılmaz (2006) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları bu çalışmanın sonuçları ile paralellik gösterirken; Artuksi (2009), Eğerci (2009)'nin çalışmalarının sonuçları ile de tezat oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin okula güven düzeylerinde, eğitim durumu değişkeni bakımından herhangi bir farklılaşma olup olmadığına yönelik yapılan analiz sonucunda, farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, Paker (2006), Yüksel (2009), Altun (2010) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ancak, Yılmaz (2006)'nın yaptığı benzer bir araştırmanın bulgusu bu çalışmanın bulgusunu desteklememekte; aksine anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır.

Mezun olunan fakülte bakımından öğretmenlerin okula güven düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Mezun olunan fakülte bakımından öğretmenlerin örgütsel güven düzeylerine ilişkin bulgu Artuksi (2009), Altun (2010) tarafından yapılan araştırmaların bulgularınca da desteklenmektedir.

İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin okula güven düzeylerinde; cinsiyet, yaş, aynı okulda çalışma süresi, mesleki kıdem, branş, eğitim durumu, mezun olunan okul gibi değişkenler açısından farklılaşma olup olmadığının irdelendiği bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, okula güven duygularının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. Öğretmenlerin okula güven düzeylerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğretmenlerin okula güven düzeyleri kadın öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır.

3. Yaş, aynı okulda çalışma yılı, kıdem, branş, eğitim durumu ve mezun olunan fakülte değişkenleri ile öğretmenlerin okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

4. Yaş, aynı okulda çalışma yılı, kıdem, branş, eğitim durumu ve mezun olunan fakülte değişkenleri ile öğretmenlerin okula güven düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte; bu değişkenler bakımından öğretmenlerin okula güven düzeyleri genel ortalamalarının yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda aşağıda bazı öneriler sunulmuştur.

Araştırmada elde edilen sonuçlara dayanarak; genelde tüm öğretmenlerin, özelde ise bayan öğretmenlerin okula güven düzeylerini daha yüksek seviyelere çıkarmak için, okullarda: Öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanıyacağı ortamların hazırlanmasına ve kurumsal anlamda verilen sözlerin yerine getirilmesine çalışılabilir. Öğretmenlerin, bireysel ve mesleki yeterliliklerini geliştirmeleri ve okul bazlı vizyon, misyon, hedef belirleme ve karar süreçlerine daha fazla katılımları sağlanabilir. Okul içinde, daha etkili bir iletişim ortamı oluşturulabilir ve uygulanabilir kural ve düzenlemeler konabilir. Okul yöneticileri; okul içinde işbirliği ve paylaşım kültürü oluşmasına çalışarak, sürekli kendilerini geliştirip yeterliliklerini öğretmenlere hissettirebilirler.

Kaynakça

- Altun, G. (2010). *Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arı, Sağlam, G. (2003). Yöneticiye Duyulan Güven Örgütsel Bağlılığı Arttırır mı? *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2): 4-8.
- Arslan, M.M. (2009). Teknik Ve Endüstri Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algıları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*. 5(2):274-288.
- Artuksı, E. (2009). *İlköğretim Okullarında Görevli Öğretmenlerin Okulun Örgütsel Güven Düzeyine İlişkin Algıları (Malatya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, ss.42-56.
- Başaran, İ.E.(2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınları, ss. 22-26.
- Baş, G. Şentürk, C. (2011). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Vatandaşlık ve Örgütsel Güven Algıları. *Kuram ve Uygulamada Yönetim Dergisi*. Cilt 17, Sayı 1, ss: 29-62.
- Blomqvist, Kirsimarja. Hurmelinna, Pia and Seppanen, Risto (2003). Balancing Trust and Contracting in Asymmetric R&D Collaboration. *R&D Management Conference*, July 7-9, Manchester, England.
- Bökeoğlu, Ö. Yılmaz, K. (2008). İlköğretim Okullarında Örgütsel Güven Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Bahar 2008, Sayı 54, ss: 211-233.

- Bryk, A.S. Schneider, B. (1996). Social Trust: A Moral Resource of School improvement. *University of Chicago Center For School Improvement, Chicago, (ERIC Document Reproduction Service Number: ED 412 (630): 7-8.*
- Daboval, J., Comish, R., Swindle, B & Caster, W. (1994) A Trust Inventory for Small Businesses. *Small Businesses Symposium*, [http://www.sbaer.uca.edu/docs/proceedings/94swi031 .txt](http://www.sbaer.uca.edu/docs/proceedings/94swi031.txt)
- Demircan, N. Ceylan, A. (2003). Örgütsel Güven Kavramı: Nedenleri ve Sonuçları. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 10 (2): 139-141.
- Eğerci, Ç. T. (2009). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Maruz Kaldıkları Psikoşiddetin (Mobbingin) Örgütsel Güven Düzeyine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ergener, B. (2008). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Yıldırma (Mobbing) Yaşamaları İle Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fukuyama, F. (1998). *Güven*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, ss.21.
- Giddens, A. (1998). *Sosyoloji*. Ayraç Yayınevi, Ankara, ss.89.
- Hoy, W. K. Tschannen-Moran M. (2003). The Conceptualization And Measurement Of Faculty Trust In Schools: The Omnibus T-Scale. *Studies in Learning and Organizing Schools, Information Age Publishing, Greenwich, 7: 181-208.*
- Jones, G. George, J. (1998). The Experience and Evolution of Trust Implications for Coopertion and Teamwork. *Academy of Management Review. 23(3): 531-546.*
- Kratzer, C. C. (1997). A Community of Respect, Caring, and Trust: One School's Story. *Paper Presented at The Annual Meeting of The American Educational Research Association*. Chicago. March.
- Koç, Ç.E. (2008). *Resmi ve Özel İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okul Yöneticilerine Güvenme Düzeylerinin Karşılaştırılması (Ankara İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, ss.25-28.
- Kochanek, J. (2005). *Building Trust for Beter Schools*. California: Corwin Press A Sage Publications Company.
- Larzelere, R. E. Huston, T. L. (1980). The Dyadic Trust Scale: Toward Understanding Interpersonal Trust In Close Relationships. *Journal of Marriage and The Family. 42(3): 595-604.*
- Lenz, P. A. (2006). *Teacher-school board member trust relationships and their perceived influence on school effectiveness*. Doctoral Dissertation, Pittsburgh, PA: Duquesne University.
- Luhman, N. (2000). Familiarity, Confidence, Trust: Problems and Alternatives, in Gambetta, Diego (ed.) *Trust: Making and Breaking Cooperative Relations*, Department of Sociology, University of Oxford, chapter 6: 94-107.
- Marshal, E. W.(2000). Fear Confidence inside out. *Executive Excellence Journal*. November, pp. 6.
- Moran, M. T. (2004). What's Trust Got to do With It? The Role of Faculty and Principal Trust in Fostering Student Achievement University Council for

- Educational Administration. *Annual Convention*, November, 2004, Kansas City,MO. <http://ucea.org/storage/convention/> (12.9.2012)
- Nyhan, R.C. Marlowe, H.A. (1997). "Development and Psychometric Properties of The Organizational Trust Inventory", *Evaluation Review*, 21(5): 42.
- Ören, K. (2007). Sosyal Sermayede Güven Unsuru ve İşgücü Performansına Etkisi, *Erciyes Üniversitesi Kamu-İş Dergisi*, 1: 71-90.
- Özer, N. Demirtaş, H. Üstüner, M. Cömert, M. (2006). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Güven Algıları, *Ege Eğitim Dergisi*, 1: 103-124.
- Özdil, K. (2005). *İlköğretim Okullarında Güven ve Örgütsel İklim Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Paker, N. (2009). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Güvenleri ile Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki (Sakarya İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Polat, S. (2007). *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Algıları, Örgütsel Güven Düzeyleri ile Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, ss.31-58.
- Polat, S. ve Celep, C. (2008). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet, Örgütsel Güven, Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına İlişkin Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 54 bahar, 307-331.
- Sashkin, M. (1990). Does fairness make a difference? *Organizational Dynamics*, 19 (2), 56-71.
- Shockley-Zalabak, P. Ellis, K. Winograd, G. (2000). Organizational Trust: What It Means, Why It Matters. *Organizational Development Journal*, 18: 35-48.
- Spillane, J.P. & Thomson, C.L. (1997). Reconstructing Conception Of Local Capacity: The Local Education Agency's Capacity For Ambitious Instructional Reform. *Education Evaluation and Policy Analysis*, 19 (2): 185-203.
- Tan, H.H. Lim, A.K.H. (2009). Trust in Coworkers And Trust In Organizations. *The Journal of Psychology*, 143(1): 45-66.
- Tan, H. H. Tan, C. S. F. (2000). Toward Differentiation of Trust in Supervisor and Trust in Organization. *Genetic, Social and General Psychology Monographs*, 126(2): 241-260.
- Töremen, F. (2002). Okullarda Sosyal Sermaye. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32: 556-573.
- Turan, S. (2002). Organizational Climate and Organizational Commitment: A Study of Human Interactions in Turkish Public Schools. *Educational Planning*, 14: 20-30.
- Yılmaz, E. (2005). Örgütsel Güven Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 567-580.
- Yılmaz, E. (2006). *Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin Okul Yöneticilerinin Etik Liderlik Özellikleri Ve Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya,43-66.
- Yılmaz, K. (2008). The relationship between organizational trust and organizational commitment in Turkish primary schools. *Journal of Applied Sciences*, 8(12): 2293-2299.

- Yılmaz, E. (2009). Okullardaki Örgütsel Güven Düzeyinin Öğretmenlerin Yaşam Doyumlarına Etkisinin Araştırılması. *III. Eğitim Yönetimi Kongresinde Sunulan Bildiri*, 25-26 Nisan 2008, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Yüksel, F. (2009). *Ortaöğretim Kurumlarında Örgüt Kültürü ile Örgütsel Güven Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zaheer, A. McEvily, B. Perrone, V. (1998). Does Trust Matter? Exploring The Effects Interorganizational And Interpersonal Trust. *On Performance Organization Science*, 9, 141159